

УДК 37.036:792.054

ТЕАТРАЛЬНА СТУДЕНТСЬКА СТУДІЯ ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИХ ПОТРЕБ У МОЛОДІ

Н. О. Барвіна

Статтю присвячено питанням формування художньо-естетичних потреб у молоді засобами театральної студентської студії. Розкрито дефініції «середовище», «художньо-естетичні потреби», «театр-студія». Проаналізовано низку наукових праць психолого-педагогічного спрямування з досліджуваної проблеми. Розглянуто основні напрямки досліджень, пов'язаних з різними типами середовищ. Наголошено на необхідності художньо-естетичного виховання у вищих навчальних закладах. Визначено цілі та задачі щодо діяльності театральної студентської студії. З'ясовано принципи та розкрито умови її функціонування. Театральна студія розглядається як ідеальне середовище для мотивації студентів брати участь у різних видах творчої діяльності, виховувати їхню художньо-естетичну культуру, формувати художньо-естетичні потреби та сприяти реалізації потенціалів студентської молоді.

Ключові слова: середовище, художньо-естетичні потреби, театральна студія, мистецтво, духовність, студенти, молодь.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. З початком озброєного конфлікту, що був розв'язаний у 2014 році на сході України, оголилася бездуховність всього сучасного суспільства. На сьогодні існує ціла низка негативних процесів, характерних для духовного життя представників усіх вікових категорій і, насамперед, молоді. До таких процесів, у першу чергу, відносяться: втрата духовно-моральних орієнтирів, відторгнення загальнолюдських і національних цінностей, відчуження від національної та світової культури та мистецтва, і, як результат, не лише збіднення внутрішнього світу особистості, а й глобальний культурний занепад.

На сьогодні саме університет, який «є осередком науки і культури, оберегом загальнолюдських цінностей, володіє надзвичайно потужним культурно-виховним потенціалом» [4, с. 16], має взяти на себе виконання

головної ролі у вихованні духовних цінностей, забезпеченні фундаментальної виховної складової вищої освіти.

Однією з найвищих духовних потреб молоді є художньо-естетична потреба, за допомогою якої відбувається формування внутрішнього світу людини, яка дозволяє особистості бачити та усвідомлювати художньо-естетичне змістовне багатство середовища, в якому вона існує.

Система сучасної вищої освіти орієнтована, у першу чергу, на формування фахових знань, умінь та навичок студента, а не на розвиток виховного середовища, сприяння духовному збагаченню особистості, підвищення рівня її художньо-естетичної культури. Ця проблема, насамперед, стосується студентів, які навчаються на негуманітарних факультетах університету. На академічні дисципліни, що забезпечують таке виховання, навчально-освітніми програмами надається обмаль часу. Отже, під час аудиторних занять майже неможливо глибоко сприяти всебічному культурному розвитку студентів, формувати їхні художньо-естетичні потреби, здійснювати всепоглинаюче занурення у дивовижний світ мистецтв, виховувати естетичний смак.

Для досягнення головної мети вищої освіти, а саме, «просвітлення розуму і душі» [4, с. 18], за Г. Шевченко, варто використовувати такий вид роботи, як позааудиторний, який стає невід'ємною складовою всього навчально-виховного процесу та сприяє створенню середовища для формування духовної культури особистості, розвитку її художньо-естетичних потреб. На нашу думку, найкращою формою організації виховної роботи в позанавчальний час можна вважати студентську театральну студію, яка займає достойне місце у виховному просторі університету, стає осередком культурного життя вишу і сприятливим середовищем для формування художньо-естетичних потреб у молоді, оскільки саме театр створює оптимальні умови для актуалізації існуючого креативного потенціалу студента, його розвитку та удосконалення.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Під час дослідження педагогічного аспекту проблеми функціонування театральної студентської студії як середовища для формування художньо-естетичних потреб у молоді необхідно проаналізувати змістовні основи таких понять і явищ: «середовище», «театральна студія», «студентська студія», «мистецтво», «художньо-естетичні потреби» тощо.

Аналіз наукової літератури дає можливість зробити висновок, що проблема художньо-естетичного виховання особистості, формування її

художньо-естетичних потреб завжди знаходилася в полі зору вчених та залишається предметом досліджень науковців сучасності.

Проблеми формування естетичного виховання були розглянуті історично знаковими особистостями: Г. Сковородою, Ф. Достоєвським, Л. Толстим. Видатні філософи, починаючи з плеяди представників античності (Сократ, Платон, Аристотель та ін.), вчених-літераторів епох Просвітництва та Класицизму (Ш. Батте, Ф. Вольтер, К. Гельвецій, Д. Дідро, І. Кант, Г. Гегель, Ф. Шиллер та ін.), та сучасні дослідники в галузі філософії (М. Бахтін, Ю. Борєв, О. Буров, О. Воеводін, А. Зись, І. Зязюн, В. Иванов, Г. Квасов, А. Комарова, Л. Левчук, О. Лосєв, О. Сємашко, П. Флоренський та багато інших) вивчали шляхи здійснення естетичного виховання засобами мистецтва. Теоретичні та практичні аспекти формування художньо-естетичних потреб як в історичному аспекті, так і на етапі сьогодення, були розкриті психологами і педагогами ХХ-ХХІ століть (І. Бєх, А. Бойко, Л. Виготський, С. Гончаренко, Л. Горюнова, М. Євтух, М. Каган, О. Коробко, Г. Падалка, С. Рашидова, В. Шацька, Г. Шевченко).

Роль мистецтва як одного із головних інструментів формування художньо-естетичних потреб, взагалі, і театрального мистецтва зокрема, привертала велику увагу таких видатних філософів, як Г. Гегель, Д. Дідро, Т. Лєссінг, Р. Штайнер. Проблему виховного впливу сценічного мистецтва вивчали такі видатні теоретики культури, як Б. Алперс, С. Образцов, Л. Шпет, М. Царьов та ін., та відомі практики В. Немирович-Данченко і К. Станіславський. Ряд сучасних педагогів-дослідників, діячів культури у своїх працях також досліджують роль театральної діяльності в художньо-естетичній освіті (М. Бахтін, В. Біблер, М. Каган, Т. Комарова, Л. Компанцева та ін.).

Розглядаючи історичний аспект практичного здійснення художньо-естетичного виховання засобами театральної діяльності, слід згадати такі видатні постаті, як Я. Коменський (17 ст.), О. Ніл (20 ст.), Г. Тукай (20 ст.), С. Шацький (19-20 ст.), А. Макаренко (20 ст.), В. Сухомлинський (20 ст.).

Інтерес педагогіки до виховного середовища є очевидним. Цю проблему розкривали в своїх дослідженнях Я. Коменський, Дж. Локк, Д. Дьюї, М. Монтессорі, К. Ушинський, П. Лєсгафт, А. Лазурський, Н. Пирогов, А. Базуман, Г. Кауцц, А. Вольф, С. Шацький, Л. Виготський С. Моложавий, В. Слободчиков та багато інших). Виховне середовище також було розглянуте сучасними українськими педагогами (Г. Антонов, Н. Завгородня, Н. Ольхова, К. Приходченко, С. Цимбрило та ін.).

Феномен «театрального середовища» хоч і був предметом досліджень учених-педагогів (А. Точилкіна, О. Смагіна, Т. Анисимова, А. Шафікова, К. Барбашина та ін.), утім стосовно студентської театральної студії майже не розглядався.

Аналіз праць із досліджуваної проблеми показав, що, незважаючи на висвітлення вченими різних його аспектів, лише в незначній кількості робіт розкриваються питання, пов'язані з розвитком художньо-естетичних потреб саме у студентської молоді, і практично відсутні дослідження ролі театральної студентської студії як сприятливого середовища у формуванні художньо-естетичних потреб у молоді.

Мета статті. Метою статті є визначення ролі театральної студентської студії як середовища для формування художньо-естетичних потреб у молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незважаючи на надзвичайну розповсюдженість поняття «середовище», цей термін не має однозначного визначення у науковому світі.

Згідно академічному тлумачному словнику української мови, середовище – це соціально-побутові умови, в яких проходить життя людини; сукупність людей, пов'язаних спільністю життєвих умов, занять, інтересів і т. ін. [1]. Дж. Локк приділяв велику увагу середовищу, як одному з головних виховних засобів [12, с. 147]. Д. Дьюї вважав, що «...ми виховуємо не напругу, а за допомогою середовища, ... спеціально формуємо для цієї мети середовище» [7, с. 24].

За думкою педагога С. Моложавого (початок ХХ ст.), особистість – не тільки продукт середовища, вона також проявляє себе в реакції на зовнішні та внутрішні умови середовища, варто змінитися соціальному середовищу, як відразу ж змінюється і поведінка людини [13, с. 38].

Видатний психолог Л. Виготський стверджував, що середовище вивчається в єдності з особистістю людини; і відношення людини до середовища, а середовища до людини відбувається через переживання і діяльність самої людини [5, с. 91].

Педагог О. Газман, головна ідея концепції гуманістичного виховання якого – створення базової культури особистості, вважав, що «організація олюдненого мікросоціального середовища» є одним із найважливіших напрямів педагогічної діяльності [6, с. 18].

Ми поділяємо точку зору психолога В. Слободчикова, за яким середовище розуміється як сукупність умов та обставин для освіти і не може існувати як щось однозначне та дане заздалегідь. Середовище починається там, де відбувається зустріч того, що утворює і того, що

утворюється, де вони спільно починають її проектувати та будувати як предмет та ресурс своєї спільної діяльності і де між суб'єктами починають вибудовуватись певні зв'язки та відношення [18, с. 177].

Академік Л. Новікова дотримується вищезгаданої думки, вона вважає, що «середовище людини – це не просто його оточення, а те оточення, яке вона *сприймає*, на яке вона реагує, з яким вступає в контакт, взаємодіє» [14, с. 97].

Будь-яка типологія середовища не є абсолютною, тобто його кордони не можуть бути чіткими і непохитними. Можна сказати, що досить часто життєдіяльність людини відбувається одночасно в різних, іноді, навіть, суперечливих типах середовищ.

Звернемося до класифікації середовищ, зробленої видатним польським педагогом, письменником, лікарем і громадським діячем Я. Корчаком, який вважав, що паралельно із законами спадковості необхідно вивчати виховне середовище, і «тоді, можливо, не одна загадка знайде своє рішення». Він назвав середовищем дух, що панує у родині (а на нашу думку, будь-який колектив є свого роду «родиною»), і виділив чотири його типи:

– догматичний («Традиція, авторитет, обряд, веління як абсолютний закон, необхідність, як життєвий імператив. Дисципліна, порядок і сумлінність»);

– ідейний («Сила його не в твердості духа, а в польоті, пориві, русі, тут не працюєш, а радісно вершиш. Твориш сам, не дожидаючись. Немає повеління, є добра воля»);

– безтурботного споживання («Душевний спокій, безтурботність, чуттєвість, привітність, доброта, самосвідомість»);

– зовнішнього лоску і кар'єри («Тут немає місця для повноти змісту, існує одна лукава форма – майстерна експлуатація чужих цінностей... Ненаситне марнославство, хижість, невдоволення, зарозумілість і раболіпство, заздрість, злоба, зловтіха»). [10, с.48]

Таким чином, середовище – це, по-перше, духовне, матеріальне, інформаційне наповнення життя як самої особистості, так і її оточення; по-друге, сукупність соціальних, культурних, побутових умов існування; наповнення, яке може створювати як сприятливу атмосферу для самореалізації, постійного розвитку, формування моральних, етичних, художньо-естетичних особистісних потреб, і, таким чином сприяти творчому, духовному росту людини, так і навпаки, виховувати її з позиції «холодного розсуду», або пригнічувати будь-який розвиток взагалі; по-третє, симбіоз внутрішнього та зовнішнього світів людини, які діалектично

пов'язані один із одним та впливають один на одного, знаходяться у постійному русі та взаємозв'язку.

Проблема розвитку особистості в будь-якому середовищі, і особливо, в освітньому, є актуальною для всіх етапів виховання особистості, починаючи з початкової школи і закінчуючи післядипломною освітою. Ефективне функціонування середовища визначається рівнем та якістю цінностей та потреб, які воно формує, виховує та виводить на більш високий рівень.

Публічний електронний словник української мови дає наступну дефініцію терміну потреба: «Потреба – це необхідність у кому-, чому-небудь, що вимагає задоволення, потрібність. Умови, які змушують до чогось, спричиняють щось. Необхідність або бажання робити щось, діяти певним чином [16]. Тобто, потреби можуть вважатися відправною точкою в будь-якій діяльності людини.

Художньо-естетичні потреби займають важливе місце в ієрархії потреб. Розглядаючи потребу як творчу діяльність, педагоги, психологи та методисти підкреслюють її стимулюючу роль у розвитку інтересів, придбанні нових знань, розширенні світогляду, формуванні морально-естетичних норм і художньо-естетичних потреб [3, с. 42].

Художня потреба, безумовно, стосується розвитку художньо-творчих здібностей особистості, що мають евристичний та креативний аспекти (пізнавати – творити), особистісного духовного виховання через чуттєву взаємодію зі світом художніх образів, а також спроможності практичної самореалізації в художньо-творчому середовищі.

Термін «естетичне», на нашу думку, має більш широке значення, ніж художнє. «Естетичне обіймає все, що має відношення до художнього, прекрасного, піднесеного, трагічного, комічного, а також до того, що складає їхню протилежність, тобто до потворного, огидного, підлого і т. п. У поняття «естетичне» входять усі категорії естетики; поняття це пов'язане зі всією трудовою діяльністю людини, оскільки в неї привноситься художня основа» [2, с. 142].

Формування художньо-естетичних потреб особистості зумовлене багатьма факторами, притаманними як духовно-емоційному, так і матеріальному світу людини, тобто середовищу, в якому вона існує. Це – розвиток особливого класу цінностей, своєрідність яких визначається «специфічним характером естетичного ставлення людини до дійсності – безпосереднім, чуттєво-духовним, безкорисним сприйняттям, орієнтованим на пізнання й оцінку змістовної форми, структури, міри організованості та впорядкованості об'єктів» [23, с. 392-393].

Художньо-естетичні потреби, що відносяться до вищих специфічних духовних потреб людини, безпосередньо пов'язані як з самою особистістю, її внутрішнім світом, так і з соціальним, культурним, виховним середовищем, в якому триває життєдіяльність цієї особистості, а також з головним інструментом, в якому сконцентрований духовно-матеріальний, ціннісно-пізнавальний, всеохоплюючий досвід людської цивілізації – мистецтвом.

«Завдяки естетичному вихованню значно збагачується духовний світ кожної особистості, розширюються горизонти світосприйняття та світобачення, створюються образи естетичної та художньої картини світу» [22, с. 4].

За П. Симоновим та П. Єршовим, художньо-естетичні потреби можна віднести до групи ідеальних потреб пізнання оточуючого світу та свого місця в ньому, пізнання сенсу та призначення свого існування на землі як шляхом привласнення вже існуючих культурних цінностей, так і за рахунок відкриття зовсім нового, невідомого попереднім поколінням. Учені вважають, що всі потреби людини, у тому числі й ідеальні, діляться на потреби збереження та розвитку. «В ідеальних потребах норма – це досягнуті на сьогодні об'єм та рівень знань. Ідеальна потреба збереження задовольняється їхнім привласненням, потреба розвитку спонукає прагнути невідомого, раніше нікому не відомого» [17, с. 12].

У контексті вищезгаданого можна зробити висновок, що двома основними шляхами формування художньо-естетичних потреб є виховання потреби у сприйнятті («збереженні») естетично ціннісних явищ, витворів мистецтва, художньої літератури, тощо і потреби в створенні («розвитку»), тобто формуванні власних креативних здібностей та трансляванні результатів своєї творчості у суспільство.

Період художньо-естетичного виховання триває протягом всього життя, але одним із головних етапів цього процесу є період навчання в університеті, оскільки саме у цей час людина входить у доросле життя і починає усвідомлено будувати своє майбутнє. Сучасному суспільству необхідні фахівці, що мають не лише високий рівень професійної компетенції, освіченості, розумових здібностей і інтелекту, воно відчуває гостру потребу у креативній, етично та естетично розвинутій культурній еліті, з сформованими художньо-естетичними цінностями, з «гуманістичним світоглядом і здібності до творчої праці» [4, с. 18].

Об'єктивна потреба впливу художньо-естетичних цінностей на студентську молодь пов'язана з природою естетичного та функціями мистецтва. Науковці з цього приводу справедливо зазначають, що

драматизм сучасної цивілізації і тих суспільних процесів, які нею зумовлені, наполегливо вимагає експлікації, тобто виявлення людського початку в кожній особистості, розвитку її духовних потреб. «У категорії духовності панує потреба пізнання – світу, себе, сенсу і призначення свого життя. ... Великі питання про суще та належне, про істину та правду становить дійсність перед людським розумом. Людина духовна в тій мірі, в якій вона замислюється над цими питаннями і намагається отримати на них відповідь... У процесі культурно-історичного розвитку потреба пізнання породила науку і мистецтво...» [17, с. 20-21].

Отже, у вищому навчальному закладі лише симбіоз науки та мистецтва здатний формувати художньо-естетичні потреби у молоді, втілювати головну мету університетської освіти: «підготувати для суспільства спеціалістів такого рівня, які могли б бути не тільки високопрофесійними фахівцями, здатними до наукових пошуків та їх втілення в будь-яку сферу виробництва, ..але й висококультурними, творчими, інтелігентними, високоморальними, благородними людьми, спроможними транслювати найвищі людські цінності в суспільство» [4, с. 15].

Прагнення людини мистецтва, творчого розвитку, духовної діяльності, її художньо-естетичні потреби не з'являються самі по собі. Ці потреби зароджуються, розвиваються, міцніють у процесі соціально-культурного дорослішання особистості та стають необхідною, а іноді, навіть, домінуючою складовою життя.

За К. Станіславським, «головна творча задача мистецтва – передача в художній формі життя людського духа» [20, с. 399].

Молодь приходять у студентський світ, маючи ще недостатньо духовно-культурного, соціального, життєвого досвіду, бажаючи отримати (усвідомлено або несвідомо) не лише професійні знання, уміння та навички, а й правильні моральні, етичні, естетичні орієнтири; прагнучи знайти своє місце в світі, самоактуалізуватися та самореалізуватися, подолати психологічні та комунікативні пороги, упровадитися в креативну діяльність та колективне освоєння середовища.

Філософ і культуролог Е. Соколов вважає, що саме творчий процес може стати екзистенційною формою самореалізації людини [19, с. 203].

За думкою видатного педагога, академіка В. Шацької, саме мистецтво, завдяки своїй специфічності художньо-естетичного бачення світу і ідеального прогнозування майбутнього, здатне змінити світосприйняття сучасної людини, сучасного студента, підростаючих поколінь [21, с. 8].

Як зазначає академік НАПН України Шевченко Г. П. «вічним факелом духовності є мистецтво, яке запалює серця і душі людей ідеєю до творіння і збереження вищих людських якостей і утвердження ідеалів прекрасного, які поєднують у собі духовність, моральність і естетичну наповненість. Саме в мистецтві представлені ідеальні образи людських відносин, вчинків, духовно-моральних переживань» [4, с. 30].

Театральна студентська студія університету є транслятором театрального мистецтва, яке за правом називається «важливим засобом виховання в цілому та естетичного виховання зокрема» [15, с. 56], є середовищем для формування художньо-естетичних потреб у молоді.

За Л. Лімаренко, студентський театр – синтетичний вид мистецтва, художньо опановуючий світ через драматичні дії, що виконуються акторами, зокрема студентами, які розгортаються в організованому сценічному просторі та часі безпосередньо на очах у глядачів. Саме в діяльності студентського театру при комплексному використанні видів мистецтв переважає цілісність емоційно-естетичного впливу на учасника студентського театру, у художній творчості виникає оригінальність естетичних рішень, набувається естетичний досвід, збагачений різновидами мистецтва [11, с. 62].

«Театр існує на грані життя та мистецтва, ... природного і штучного, побутового і художнього, матеріального і духовного, земного і космічного, профанського і сакрального, реального і уявного, соціального і індивідуального, потенційного і реального, прихованого і явленого, можливого і дійсного, синкретичного і розмежованого» [9, с. 235].

У середовищі сучасного університету місцем головної концентрації культурних цінностей, формування художньо-естетичних потреб у молоді стає студентська театральна студія.

За визначенням енциклопедії Кольєра, театр-студія – це незалежний, некомерційний, і, як правило, аматорський театральний колектив [8].

Театр, як «панорама людського життя» (В. Немирович-Данченко, К. Станіславський), не лише відображає історичні або вигадані події, складний світ соціальних відношень, неосяжну палітру чуттєвих переживань, він знайомить студентів з величезним досвідом людства в усіх життєвих сферах та ситуаціях. Театр взагалі, і студентська театральна студія, зокрема, володіє добре працюючими методиками впливу на емоційний світ особистості, її зміни і перетворення. Ці трансформації відбуваються як з акторами-учасниками студії, так і з глядачами. В атмосфері театральної вистави нас охоплює безмежний спектр почуттів: свободи, любові, віри, надії, провини, каяття, ненависті тощо і емоцій:

радості, захвату, захоплення, ніжності, гніву, суму, співчуття, жалості. Моделювання багатьох життєвих ситуацій, «проживання» іншого, чужого життя на сцені спрямоване на отримання особливого чуттєвого досвіду студента-учасника театру-студії, на його соціально-культурне виховання, формування художньо-естетичних потреб.

У цьому сенсі визначаються головні цілі та задачі, що стоять перед студентською театральною студією, а саме: інтеграція в широкий національний та міжнародний культурний процес; формування спроможності працювати в креативній команді (творчому колективі); отримання досвіду спілкування; розвиток навичок публічного виступу; психологічна та соціальна адаптація; набування та активізація творчих здібностей; всебічний розвиток особистості, включаючи інтелектуальну, емоційну та духовну сфери; і, як результат, – формування художньо-естетичних потреб та смаків сучасного студента.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив зробити висновки, що будь-яке середовище має визначальну роль у формуванні потреб особистості. Засобами реалізації художньо-естетичних у вищому навчальному закладі, на нашу думку, має стати студентська театральна студія.

У контексті вищесказаного, можна сформулювати головні принципи та умови діяльності студентської театральної студії, а саме: креативність; комбінація зв'язку сучасного життя із досвідом минулого, реальних ситуацій із вигаданим та іноді, навіть, казковим середовищем; комунікативна активність (досвід спілкування); урахування вікових особливостей учасників (студентська молодь), їхньої соціальної та особистісної значимості; доступність; новизна змісту, форм та методів роботи; наявність цільових установок; використання індивідуальних та колективних форм роботи; формування простору театральної діяльності, включення студентів-учасників в розробку (написання сценарію, адаптація, дизайн декорацій, тощо) та реалізацію (репетиції, публічний виступ) театральних проєктів.

Таким чином, середовище театральної студентської студії, що формується за вищезазначеними принципами та існує у вищезгаданих умовах, є педагогічно організованим простором, який можна віднести до ідейного типу. Враховуючи бажання та смаки студентів, аматорське театральне середовище сприяє появі у них мотивації до участі у творчій діяльності, яка, у свою чергу, допомагає комплексному розвитку студентської молоді, її духовному росту, формуванню в неї художньо-естетичної культури та потреб.

Оскільки стаття акцентована на формуванні художньо-естетичних потреб у студентської молоді засобами впливу театральної аматорської діяльності, подальші дослідження мають бути пов'язані з театром як синтетичним типом мистецтва та його роллю у вихованні.

Література

1. Академічний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/seredovushhe>.
2. Астахов И. Б. Эстетика / И.Б. Астахов. – М., 1971. – 440 с.
3. Барвіна Н. О. Художньо-естетична потреба як духовна домінанта сучасної вищої освіти / Н. О. Барвіна // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: зб наук. праць / Гол. ред. Г. П. Шевченко. – Вип. 5 (74). – Северодонецьк : вид-во СНУ ім. Володимира Даля, 2016. – 291 с. – С. 42.
4. Духовно-культурні цінності виховання людини : монографія / Г. П. Шевченко, Антоненко Т. Л., Белих О. С., Зеленев Є. А., Карпенко І. М., Крсек О. Є., Рашидова С. С., Рашидов С. Ф., Фунтікова Н. В., Шайкіна О. О. – Луганськ: Ноулідж, 2013. – 332 с.
5. Выготский Л. С. Педагогическая психология / Л. С. Выготский / [под ред. Давыдова]. – М. : Педагогика-Пресс, 1996. – С. 91.
6. Газман О. С. Педагогическая поддержка детей в образовании как инновационная проблема / О. С. Газман // Новые ценности образования: десять концепций и эссе. – Вып. 3. – М.: Инноватор, 1995. – 58 с.
7. Дьюи Дж. Демократия и образование / Дж. Дьюи. – М.: Педагогика-Пресс, 2000. – С. 24.
8. Електронна енциклопедія Кольєра [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://enc-dic.com/colier/Teatr-6381.html>.
9. Коптев Л. Н. Возможности студенческого театра в формировании готовности к инновациям / Л. Н. Коптев // Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена. – 2009. – Вып. № 92.
10. Корчак Я. Как любить ребенка / Я. Корчак. – М. : АСТ, 2014. – 213 с.
11. Лимаренко Л. І. Закономірності використання синтезу мистецтв у виставах студентського театру / Л. І. Лимаренко // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2014. – №10 (Ч. 3). – С.62.
12. Локк Дж. Сочинения: В 3-х т. - Т.3. / Дж. Локк. – М. : Мысль, 1988.
13. Моложавый С. С. Учет среды и работа детских учреждений / С. С. Моложавый // Программа изучения ребенка и детского коллектива в ее практическом применении. – М., 1925. – С. 38.
14. Новикова Л. И. Школа и среда / Л. И. Новикова. – М.: Знание, 1985. – С. 97.
15. Поселягина Л. В. Воспитание студентов в вузе средствами театра / Л. В. Поселягина // Сибирский педагогический журнал. – 2015. – Вып. 3.
16. Публічний електронний словник української мови УКРЛІТ.ORG [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrlit.org/slovnyk/potreba>.

17. Симонов П. В., Ершов П. М., Вяземский Ю. П. Происхождение духовности / П. В. Симонов, П. М. Ершов, Ю. П. Вяземский. – М.: Наука, 1989. – 351 с.
18. Слободчиков В. И. О понятии образовательной среды в концепции развивающего образования / В. И. Слободчиков. – М., 2000. – 230 с.
19. Соколов Э. В. Культура и личность / Э. В. Соколов. – Л.: Наука, 1972. – 228 с.
20. Станиславский К. С. Собр. сочинений / К. С. Станиславский. – М.: Искусство, 1954. – Т. 1. – С. 399.
21. Шацкая В. Н. Музыкально-эстетическое воспитание детей и юношества / В. Н. Шацкая. – М.: Педагогика, 1975. – 200 с.
22. Шевченко Г. П., Пастухова Ю. А. Художньо-естетичне виховання студентської молоді: монографія / Г. П. Шевченко, Ю. А. Пастухова. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2010. – 211 с.
23. Эстетика: Словарь / [под общ. ред. А. А. Беляева и др.] – М. : Политиздат, 1989. – 445 с. – С. 18, 392-393.

ТЕАТРАЛЬНАЯ СТУДЕНЧЕСКАЯ СТУДИЯ КАК СРЕДА ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ ХУДОЖЕСТВЕННО-ЭСТЕТИЧЕСКИХ ПОТРЕБНОСТЕЙ У МОЛОДЕЖИ

Н. А. Барвина

Статья посвящена вопросам формирования художественно-эстетических потребностей у молодежи средствами театральной студенческой студии. Раскрыты дефиниции «среда», «художественно-эстетические потребности», «театр-студия». Проанализирован ряд научных работ психолого-педагогического направления по исследуемой проблеме. Рассмотрены основные направления исследований, связанных с различными типами сред. Отмечена необходимость художественно-эстетического воспитания в высших учебных заведениях. Определены цели и задачи деятельности студенческой театральной студии. Выявлены принципы и раскрыты условия ее функционирования. Театральная студия рассматривается как идеальная среда для мотивации студентов участвовать в различных видах творческой деятельности, воспитывать их художественно-эстетическую культуру, формировать художественно-эстетические потребности и способствовать реализации потенциалов.

Ключевые слова: среда, художественно-эстетические потребности, театральная студия, искусство, духовность, студенты, молодежь.

**STUDENTS THEATRE STUDIO AS THE SURROUNDINGS FOR THE
FORMATION OF ARTISTIC AND AESTHETIC NEEDS OF YOUNG
PEOPLE****N. O. Barvina**

The article is devoted to the issue of the young people art-aesthetic needs formation by means of theatrical student studio. The definitions of the terms «surroundings», «art-aesthetic needs» and «theatrical studio» have been disclosed. A number of scientific studies of psychological and pedagogical direction connected with the research issue has been analyzed. The main research directions of the problems related to the different types of surroundings, as well as art-aesthetic education in the higher educational institutions have been considered. The aims and goals of the theatrical students' studio activities have been defined. The studio principles have been figured out exactly and its functioning conditions have been developed. The theatre studio is considered as favorable surroundings for the students' motivation to participate in different types of creative activity, for their art-aesthetic culture education, their art-aesthetic needs formation and potentials implementation.

Key words: *Surroundings, art-aesthetic needs, theatre studio, art, spirituality, students, youth.*

Барвіна Наталія Олександрівна – аспірант кафедри педагогіки факультету гуманітарних наук, психології та педагогіки Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Сєверодонецьк, Україна). E-mail: barvina.na@gmail.com

Barvina Nataliia Oleksandrivna – Postgraduate of the Pedagogy Department of the Faculty of Humanities, Psychology and Pedagogy of Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Severodonetsk, Ukraine). E-mail: barvina.na@gmail.com